

मधेश कृषि विश्वविद्यालय, राजविराज, सप्तरी
पुस्तकालय सहायक पदको पाठ्यक्रम

१. पुस्तकालय विज्ञान र पुस्तकालय

- 1.1 पुस्तकालय विज्ञानको परिचय, उद्देश्य, आवश्यकता र महत्व
- 1.2 ज्ञानको वर्गीकरण (Knowledge Classification)
- 1.3 पुस्तकालय विज्ञानको प्रमुख सिद्धान्तहरू
- 1.4 नेपालमा पुस्तकालयको इतिहास
- 1.5 नेपालमा पुस्तकालयको स्वरूप र विकास
- 1.6 नेपालमा पुस्तकालयको स्थिति र नेपालका महत्वपूर्ण पुस्तकालयहरू
- 1.7 नेपालका शिक्षा विकासमा पुस्तकालयको योगदान
- 1.8 अध्ययन अनुसन्धानको लागि पुस्तकालयको महत्व
- 1.9 पुस्तकालय संचालनको कार्य प्रणाली सम्बन्धी जानकारी

२. पुस्तकालयमा पुस्तक प्राप्ति(Acquisition),पुस्तकलेनदेन (Circulation), ग्रन्थसूचीय (Bibliographic) सेवा तथा सन्दर्भ सेवा (Reference service)

- 2.1 पुस्तकालयमा पुस्तक छनौट एवं खरीद गर्ने तरिका
- 2.2 पुस्तक दर्ता गर्ने तरिका
- 2.3 पुस्तक प्राप्ति तथा भुक्तानी गर्ने तरिका
- 2.4 पुस्तक लेनदेन गर्ने विधिहरू
- 2.5 ग्रन्थसूची (Bibliography) का प्रकारहरू
- 2.6 नेपाल राष्ट्रिय वाङ्मयसूची सम्पादन तथा प्रकाशन सम्बन्धी ज्ञान
- 2.7 सन्दर्भ सेवाको महत्व र आवश्यक सामग्रीहरू
- 2.8 सन्दर्भ सेवाको प्रकार
- 2.9 सन्दर्भ सामग्रीको छनौट प्रक्रिया

३. पुस्तकालय संगठन तथा व्यवस्थापन

- 3.1 पुस्तकालय भवनको रूपरेखा (Layout)
- 3.2 पुस्तकालय कर्मचारी व्यवस्था र प्रशिक्षण
- 3.3 पुस्तकालय बजेट
- 3.4 पुस्तकालयको भौतिक साधन र अन्य उपकरणहरू
- 3.5 नेपाल पुस्तकालय संघ र अन्य पुस्तकालय/सूचना केन्द्रसंगको सम्बन्ध

४. वर्गीकरण प्रणाली (Classification System) र सूचीकरण प्रणाली (Cataloguing System)

- 4.1 वर्गीकरणको परिभाषा, सिद्धान्त, उद्देश्य, आवश्यकता र कार्यहरू
- 4.2 वर्गीकरण प्रणालीका प्रकारहरू – DDC (Dewey Decimal Classification) र CC (Colon Classification)
- 4.3 सूचीकरणको परिभाषा, उद्देश्य र आवश्यकता
- 4.4 सूचीकरणको भौतिक स्वरूप
- 4.5 AACR/2 (Anglo American Cataloguing Rules/2) का विशेषताहरू र सो अनुरूप गरिने कार्यहरू

राजिष्टार

५. पत्रपत्रिका व्यवस्थापन (Periodicals Management) र पुस्तकहरुको संभार एवं संरक्षण विधि

- 5.1 पत्रपत्रिकाको छनौट प्रक्रिया र संकलन व्यवस्था
- 5.2 पत्रपत्रिकाको महत्व
- 5.3 पुस्तकको संरक्षण विधि एवं सुरक्षाका उपायहरु
- 5.4 जिल्दबन्दी (Binding) को उद्देश्य र आवश्यकता
- 5.5 जिल्दबन्दीको प्रकार

६. पुस्तकालयमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग

- 6.1 पुस्तकालयमा कम्प्यूटर प्रयोग सम्बन्धी सैद्धान्तिक एवं व्यवहारिक ज्ञान
- 6.2 श्रव्य दृश्य सामग्रीहरुको संकलन र प्रयोग
- 6.3 विद्युतिय कारोवार ऐन, २०६३
- 6.4 प्रतिलिपि अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०५९
- 6.5 सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४
- 6.6 सूचना प्रविधि नीति, २०६७
- 6.7 Concept of E-library, Online database, Webpage design
- 6.8 Library Management Software e.g. PMB, Koha ILS

Signature
रजिष्टर